

KONG LEAR

For mange, mange år siden, dengang der endnu ikke var bygget kirker i England, havde de derovre en konge, som hed Lear. Han havde tre døtre, og da han blev gammel og længtes efter at lægge byrderne fra sig og bare nyde fornøjelserne ved at være konge, besluttede han at dele sit rige mellem sine kære børn og kun beholde kronen selv. Derfor kaldte han dem til sit slot, og der, i den fornemme rådssal, foran alt, hvad der kunne presses ind af hertuger og lensmænd og riddere, spurgte han sine tre døtre, hvor højt de elskede ham. Den, hvis kærlighed var størst, ville få den største andel af riget.

Den ældste datter tog ordet først – Goneril, hertuginde af Albany, en prægtig dame, hvis marmorhud blev varm og øjet fugtigt, mens hun fortalte alverden, hvor meget hun elskede sin far. Hun elskede ham over alt andet på denne jord.

”Du er mig mere kær,” udtalte hun, ”end øjesyn og leverum og frihed.” Og i et brus af fejende skørter steg hun op til tronen, som en mørk sky, der glider for solen, og kyssede sin fars hånd.

Der sad den gamle konge i sin stive kongekåbe, som selve tiden kapslet ind i guld, og stirrede på den hånd, hun havde kysset. Kunne nogen far eje et kærligere barn end Goneril?

Stolt skuede han ud over trængslen af adelskroner, der i beundrende opstemthed steg op og dukkede ned mellem hinanden, som om en pludselig brise havde skabt røre i et solbeskinnet hav. Smil strakte sig hen over alle ansigter – undtagen et! Jarlen af Kent rynkede panden, og hans ansigt lignede en grim flænge i denne gobelin af smil.

Den næste i rækken var Regan, hertuginde af Cornwall, nummer to af fødsel, men på ingen måde nummer to, hvad skønhed angik. Hendes kinder var rosenfarvede og den pragtfulde kjole besat med perler i svimlende overflod. Hvor højt elskede hun sin far, kongen?

”Jeg er af samme støbning som min søster,” bekendtgjorde hun. ”Som hendes hjerte banker, banker mit – blot endnu stærkere.” Derpå steg også hun op til tronen og kyssede sin far, dog ikke på hånden, men på hans indsunkne kind.

Kong Lear nikkede og greb efter det flygtige kys, som om det kunne flyve sin vej igen, og der var dug i det fine spindelvæv af rynker omkring hans øjne. Kunne nogen far eje et mere dyrebart barn end Regan?

Atter blinkede adelskroner i beundring, og atter så jarlen af Kent gnaven ud. Men omsider smilede den uskønne, grove mand, da det blev den yngste datter Cordelias tur til at tale.

I sin enkle, hvide kjole, kun smykket af gyldent hår og funklende øjne, stod hun foran sin far for at tilbyde ham kærlighed i bytte for en tredjedel af hans rige. Hendes ansigt var alvorligt og fast, og hun sagde ingenting. ”Hvad kan du sige for at få en andel, der syner rigere end dine søstres?” spurgte kongen ømt, for Cordelia stod hans hjerte nærmest, og kunne

nogen far eje en mere tro og sanddru datter end Cordelia? "Tal!"

"Ingenting, herre," sagde hun.

"Ingenting?"

"Ingenting."

De stirrede på hinanden, han forvirret og i begyndende vrede, hun roligt, men med hamrende hjerte. Hun vidste, at alverden så på hende, og hun følte sine søstres forskende blikke. Hun vidste, hvad man ventede af hende, men hun ville ikke, kunne ikke give efter. Hun elskede sin far, som en datter bør gøre, oprigtigt og klarsynet. Hun kunne ikke som sine søstre stå frem og sige, at hun tilbad ham som en gud.

Kong Lear rejste sig, og de gyldne bølger foran ham blev tavse og faldt til ro. Smilene visnede. De to ældste søstre så til siden, den yngste stirrede ligeud. Kongen førte hånden til panden. En plet brændte, som ville den svie helt ind til hjernen – der, på det sted, Cordelia skulle have kysset.

Med forlegne ansigter trykkede de forlegne hoffolk sig sammen i klynger, som kvæg før et uvejr. Men der var en, der stod fast, uden at bryde sig om kongens vrede. Det var jarlen af Kent. Også i hans ansigt var der frygt, men det var frygten for, at vredesstormen, hvis den brød løs, skulle ødelægge både far og datter, både konge og land. Når en lille mand handler i vrede, er det kun hans lille hus, der skælver, men er det en konge, da rystes hele verden til ruiner.

Kongens øjne skød lyn, og hans stemme tordnede. Uvejret var brudt ud, så voldsomt, at riget skælvede derved. Jarlen af Kent blev fejet til side, øjeblikkelig landsforvist for at have stillet sig mellem kongen og Cordelia, genstanden for hans vrede.

Cordelia selv vidste ikke, om hun drømte eller var vågen, og hun svajede for de tordenkiler, der blev slynget mod hende fra tronen.

Hendes arv, hendes medgift, selv hendes fars kærlighed blev revet fra hende. Hun stod tilbage berøvet alt, hvad en kongedatter burde eje. Og hun blev forstødt.

To friere havde tidligere meldt sig: hertugen af Burgund og den franske konge. Foragteligt blev hun nu tilbudt til dem, med lige så lidt, som hun havde kunnet tilbyde sin far. Burgund trak på skuldrene og vendte ryggen til, men frankerkongen var af en anden mening. Han tog hende med glæde, for i hans øjne var hendes tro hjerte og ærlige sjæl medgift nok.

Kongen åndede dybt ud, vendte sig til Goneril og Regan, de pligtopyldende døtre, og delte Cordelias arv mellem dem. Nu var det gjort. Han havde givet magten fra sig. Han beholdt ikke andet end kronen og et følge på blot hundrede riddere. Selv sit kongelige slot opgav han – for en far med to så kærlige børn, havde han måske brug for sit eget hjem? Fra nu af og resten af livet ville han dele sin tid ligeligt mellem de to, han havde betænkt så gavmildt.

"Vær kærlige mod far," sagde Cordelia, da hun sagde farvel til sine søstre.

”Belær os ikke om vore pligter,” lød det kølige svar.

For nyligt havde der været formørkelse både af solen og af månen. Et stort mørke var faldet over landet, tiggere og galninge var i angst krøbet ind i buskadser og ned i huler. Ulykker og ødelæggelser havde hærget overalt, selv på kongens slot, hvor den rasende konge havde landsforvist jarlen af Kent og forstødt den gode Cordelia.

Verdens ende måtte være nær! Konge mod undersåt, far mod datter – og nu også en søn mod sin far. Jarlen af Gloster, endnu en aldrende far i kong Lears moderløse rige, fik ved hjemkomsten til sit slot at vide, at Edgar, hans ældste søn, havde planer om at dræbe ham. Edmund, den yngste søn, fortalte ham dette og viste ham endda et brev, skrevet med Edgars håndskrift, hvor det nedrige komplot fremstod så klart som dagen – hvis man ellers kunne tale om dagen, når det gjaldt så mørk en dåd.

”Åh, slyngel, slyngel!” stønnede jarlen og vred sine hænder i fortvivelse. ”Din lede, unaturlige, brutale slyngel!”

Og Edmund, kloge, smukke Edmund, lagde en trøstende hånd på sin fars arm. Derefter gik han til Edgar for, bror til bror, at advare ham om, at deres far var rasende på ham. Ja, Edgar var ligefrem i livsfare, og indtil Edmund fik bragt jarlen til fornuft, var det nok bedst, at Edgar tog bort. Edgar, der var lige så ædel og lige så tåbeligt ærlig på sin måde, som Cordelia havde været det på sin, havde tillid til sin bror og troede hvert af hans ord. Oprevet og ulykkelig stak han af fra sin fars hus som en tyv. Edmund smilede, da han så Edgar begive sig bort. Han foragtede og misundte sin bror, der var ægtefødt og derfor ville arve alt. Selv var han frugten af en kortvarig affære og ville kun få del i arven, hvis han tog sagen i egne hænder.

”Hvad fødsel nægter mig, kan kløgt vel skaffe,” sagde Edmund stille. Han havde selv skrevet brevet og opfundet komplottet.

Kong Lear red gennem natten. Højt i sadlen på sin store ganger galoperede den gamle konge, i kappe og hætte af pelsværk og tungt fløjl, af sted over hede og fælled, gennem undrende flækker og opskræmte landsbyer, med sine hundrede riddere i en bølgende flok efter sig.

En sær lille fyr, hvis ansigt var hvidt som en kalket væg, klyngede sig til kongens ryg som en pukkel af flagrende pjalter. Det var narren, kongens elskede nar, der spottede hans dumhed, hånede hans galskab og dog var ham tusind gange mere kær end nogen af hans børn. Goneril hadede ham, men hendes had var et tællelys i forhold til det bål af had, der rasede i kongen mod den ældste datter.

Hun havde hånet ham. Hun havde sat ham på plads. Hun havde ladet sine tjenestefolk behandle ham uforskammet. Hun havde beordret, at han skulle skære sit følge ned til det halve. Han var ikke andet end en besværlig, højtråbende gammel mand, og med sin foragt havde hun

drevet ham bort.

På mindre end fjorten dage var den storslåede kærlighed, hun havde pralet af, da hun stod foran tronen, skrumpet ind til en kold askehob. Han havde forbandet hende, for kunne nogen far have et mere nedrigt barn end Goneril?

Men så var der heldigvis Regan, hans egen kære Regan, der havde svoret, at hun elskede ham endnu højere end Goneril. Derfor var det Regan, der var målet for hans vilde ridt – ikke hendes slot, for det havde hun og hertugen af Cornwall forladt og opholdt sig nu hos jarlen af Gloster.

Sært nok i grunden. Lear havde nemlig sendt en budbringer, der skulle melde hans ankomst, og alligevel var hun rejst. Han fandt undskyldninger for hende, som en far ville gøre, gode undskyldninger. Men hvorfor var sendebudet, der var redet efter hende, ikke kommet tilbage?

Jarlen af Glosters borg ragede op mod den dystre himmel som en sort tanke i et formørket sind. Uden for den tunge, jernbeslåede port sad en mand, tålmodig og tavs, med benene låst fast mellem solide træplanker. Der havde han siddet hele dagen. Han var kongens sendebud, og han var blevet sat i gabestokken som en gemen vagabond.

Hertugen og hertuginde af Cornwall havde givet ordre dertil, uanset at jarlen af Gloster havde protesteret og sagt, at det var en fornærmelse mod kongen at behandle hans sendebud med en sådan mangel på respekt.

Men sendebudet havde startet et slagsmål. Han havde gennempryget en vis Oswald, der var betroet tjener hos hertuginde af Albany, altså Goneril, og var ankommet med et brev fra søster til søster. Det ville være en fornærmelse mod Goneril, hvis overfaldsmanden ikke blev straffet strengt, for hun satte Oswald højere end selv sin mand, den sagtmodige hertug. Derfor var sendebudet blevet sat i gabestokken, og der sad han nu, uden anden trøst og selskab end sine egne tanker. Han var simpelt klædt, skægget og grov af ydre, ligefrem i sin tale. Skønt ny i kongens tjeneste var han blevet så oprørt over at se, hvordan Goneril behandlede sin far, som havde han tjent og elsket kong Lear hele sit liv.

Manden i gabestokken sukkede og smilede bedrøvet. Han havde virkelig tjent og elsket kong Lear hele sit liv, men de enkle klæder og kindernes skægbørster havde gjort, at kongen ikke kunne kende ham. Han var en god mand, hvis djærve forklædning ikke skjulte, men snarere fremhævede, at han også af væsen var djærv. Han var den bandlyste jarl af Kent, der var vendt tilbage for at vogte over sin elskede herre. Han havde skrevet til Cordelia i Frankrig og fortalt hende, hvordan det stod til hjemme, hvordan riget var i en værre forfatning end nogensinde før, hvordan hertugerne af Albany og Cornwall lå i strid med hinanden, mens hendes far led ondt.

Kent følte ingen glæde over, at han havde haft ret i sin advarsel. Hans

eneste trøst, som han sad der med smertende fødder og smertende hjerte, var nyheden om, at en fransk hær skulle være gået i land i Dover, med Cordelia i sin midte. Han flyttede lidt på sig i den tvungne stilling og gav sig til at fløjte for at holde modet oppe. Snart ville det tage en vending til det bedre for den ulykkelige kong Lear.

Også jarlen af Gloster havde hørt om den franske landgang, men han havde skyldbevidst gemt brevet af frygt for, at hertugen og hertuginde af Cornwall skulle få det at se.

Den gamle jarls liv syntes at være i lige så elendig en forfatning som landet. Hans ældste søn Edgar var bevisligt en forræder, ingen tvivl om det. Edgar var flygtet, men jagten på ham var sat ind. Kongens sendebud sad i gabestokken uden for Glosters egen port – han var åbenbart ikke længere herre i sit eget hus. Overalt så han hertugens bevæbnede mænd, overalt, hvor han gik, mødte han den skarpe hertug og den endnu skarpere hertuginde.

Den gamle jarl følte sig som en ubuden gæst i sit eget hjem.

Hertugparret syntes endda at have fortrængt ham fra hans sidste trøst, den trofaste søn Edmunds hjerte. Edmund tilbragte betydelig mere tid sammen med de to end sammen med sin far.

Så ankom kongen, som en stormvind på hesteryg. Med hvidt hår og hvidt skæg flagrende vildt om det røde ansigt, der glødede som vintersolen. Han forlangte at tale med hertugen af Cornwall og hans hustru, der havde vovet at sætte kongens sendebud i gabestokken. Ynkkeligt overbragte jarlen kongens befaling til de høje gæster, og ynkeligt vendte han tilbage med deres kolde svar. Kongen stirrede forbløffet på ham.

"Nægter at tale med mig! Syge! Udmattede! Har rejst hele natten!" råbte han. "Vrøvl! Skaf mig et bedre svar!"

"Kære herre," kom det tøvende fra Gloster, der var i klemme mellem sin gamle herres vrede og den nyes utilregnelighed, "I kender Cornwalls hidsige karakter."

"Hævn! Pest! Død og forbandelse!" rasede kongen. "Hidsig! Hvilken 'karakter'?" Og han sendte jarlen tilbage efter hertugen og hertuginde. Endelig kom de, og sendebudet blev sat fri, men det ænsede kongen knap. Hans datter var kommet til ham, hans elskede Regan, og kunne nogen far eje et barn mere dyrebart end Regan? Hans hjerte flød over med kærlighed til hende, og ivrigt begyndte han at udmale, i ord, der kom tumlende som fra et såret barn til en kærlig mor, den grusomhed, han havde måttet lide fra hendes søster.

"Oprigtigt talt," afbrød hun ham køligt, "jeg tvivler på, min søster i mindste måde svigtede sin pligt."

Kongen blev usikker, vaklede lidt, som fanget af vinden, og han stirrede. Havde han hørt rigtigt? Og var det virkelig Regan, hans varme, hengivne Regan, der stod foran ham, denne stenhårde hertuginde med sin granithertug?

Nej, det kunne ikke være Regan, og det var heller ikke Regans stemme, der nu så grusomt fortalte ham, at han var gammel og snart skulle dø, og at han ikke længere var i stand til at tage vare på noget, ikke engang sig selv – Goneril havde gjort ret i at indskrænke hans magt, og han skulle hellere tage tilbage til hende, falde på knæ og bede om forladelse. Det kunne ikke være Regan, der sagde sådan. Derfor ville han heller ikke forbande hende, som han havde forbandet Goneril. Det var et eller andet uhyre i Regans skikkelse. Hans datter ville ikke kunne glemme den kærlighed, hun havde svoret, og den taknemlighed, hun skyldte ham. Hun var ikke som Goneril.

"Åh, guder!" råbte han i pludselig angst, "har I bare lidt tilovers for gamle mænd, da kom og stå mig bi!"

Goneril var ankommet. Med strålende øjne og røde kinder efter den hastige rejse gjorde hun fælles sag med sin søster, mod den gamle mand. Mens jarlen af Gloster beherskede sig, så godt han kunne, og narren vendte sit lille, kantede, bange fjæs fra side til side, stod de to døtre nu sammen, og med kolde, ligeglade øjne og ufølsomme argumenter gav de deres far det glatte lag.

Fortvivlet klyngede han sig skiftevis til den ene og den anden. Han ville bo hos Regan med sine hundrede riddere. Nej, Regan rystede på hovedet. Fem og tyve var det højeste, hun ville gå med til. Så ville han bo hos Goneril! Goneril havde givet lov til halvtreds, det var det dobbelte af Regans kærlighed! Nej, Goneril rystede på hovedet. Han havde ikke brug for fem og tyve, ikke engang for ti eller fem. Da smilede Regan.

"Behøver han overhovedet nogen?" sagde hun.

Verden formørkedes. Sorte skyer rullede frem og samlede sig på himlen, de første svage lynglimt viste deres sære formationer, der lignede forvredne, stirrende ansigter og kæmpemæssige, knyttede næver.

Den gamle konge var ude af sig selv. Han råbte og rasede og forbandede sine børn.

"Lede hekse, jeg vil hævne mig så grusomt på jer, at hele verden skal –"
" Han greb sig til hovedet, som om han frygtede, at hjernen ville fare ud.
"Jeg vil gøre ting ved jer, jeg ved endnu ikke hvad, men det bliver ting, der vil slå verden med rædsel."

Brat vendte han sig mod den splejsede nar, hans sidste rest af fordums kongemagt. "Åh, nar," græd han, "jeg frygter for, jeg mister min forstand." Og sammen ilede kongen og narren ud i det begyndende uvejr.

Ligegyldigt så hans døtre ham drage af sted.

"Det er hans egen skyld," sagde den ene.

"Han må da gerne bo hos mig," sagde den anden, "men det bliver uden en eneste af hans riddere."

Himlen var blevet sort, og de første regndråber faldt.

"De finder ikke ly i miles omkreds," sagde Gloster bedende, i et fortvivlet håb om at bevæge Lears døtre til at forbarme sig over den gamle mand

derude.

De trak på skuldrene. I deres snusfornuft var der ikke plads til medlidenhed. Selv om det blev en hård lektie, så måtte deres far én gang for alle lære, at nu var han ikke andet end en tigger iført krone. "Luk hellere Jeres port, herre!" rådede hertugen af Cornwall og greb jarlen i armen. "Søg ly for uvejret." Hjælpeløst måtte jarlen lade sig trække ind i borgen. Med en drønende lyd blev portfløjene smækket i. Og så eksploderede himlen i vrede.

Det var en nat, ingen havde oplevet magen til. En nat med lynblink og tordenbrøl, med ustyrlige vinde og frådende strømme af regn, med pludselige syn af en verden i ruiner, stivnet, nøgen og ituslået. Blotlagt et blændende grelt nu, og så atter kastet ud i det sorte intet.

"Hvor er kongen?" råbte Kent, gennemblødt af vand. Så fik han øje på ham. Lear løb hid og did, skreg og truede med knyttet næve ad stormen, der havde gjort fælles sag med hans to uhyrer af døtre om at knuse ham.

"Man synder mod mig, mer' end jeg selv synder!" hylede han i rasende protest mod de uretfærdige naturkræfter, der blindt afstraffede skyldig som uskyldig, undertrykker som offer. Den dyngvåde nar klyngede sig som en væsel til sin vanvittige herre, mens han tryglede ham om at bede sine døtre atter slippe dem ind i den dystre borg.

Desperat forsøgte Kent at lede dem videre, så den gamle konge ikke skulle dø' i uvejret. Først ville Lear ikke, men så fik hans forstand, der flakkede som et lys i blæst, overtaget, og han fik øje på sit eneste trofaste barn, narren, der rystede af kulde.

"Kom, min dreng," sagde han med stor ømhed og lod sig nu villigt føre med. "Gå ind, dreng, du først," sagde han, da Kent havde fået bragt dem hen til det bedste læstet, han kunne finde, et fattigt skur, der var lige så laset og sølle som en tiggers lomme.

Men ikke lige så tomt. I skuret var en anden vandrer, en anden udstødt fra borgen. Edgar, hertugen af Glosters falsk anklagede søn, havde også søgt ly der.

Men det var ikke længere den smilende Edgar med de smukke klæder og elegante manerer. Jaget og i livsfare havde han gemt sig i en gruppvækkende forklædning: som vanvittig! En af de grinende, skulende, råbende, nøgne galninge, der i de tider i stort tal strejfede omkring og var til plage for fredelige folk med deres hyl og skrig og støn og vilde stirren.

"Hjælp mig! Hjælp mig!" råbte narren og sprang i rædsel ud af skuret, forfulgt af den vanvittige, der kom efter ham med stift stirrende blik og forrykt tale. Vinden hylede, regnen styrtede ned, og et vældigt lyn oplyste den nøgne mand, der var oversået med rifter fra sin strejfen omkring mellem torne og krat.

"Gav du det hele væk til dine døtre?" spurgte kongen grundende, som om der ikke kunne være anden grund til mandens miserable tilstand.

Han rystede på sit forstumlede hoved. "Beholdt du intet? Det var ikke klogt."

"Hvem giver lidt til stakkels Tom?" spurgte den gale. Han og kongen indledte en sælsom samtale, hvor fornuft og vanvid kom og gik og ligesom lynglimt snart lyste op omkring dem, snart kastede dem ud i gru og mørke.

"Se!" råbte narren, "Der kommer en ild gående!"

En fakkellugter vuggede frem i natten, hvæsende og rygende, og jarlen af Gloster kom stavrende imod dem. I det flakkende lys sås både frygt og medfølelse i hans øjne. Skønt det var blevet ham forbudt at hjælpe kongen, havde han sneget sig væk fra borgen for at finde sin gamle herre og føre ham til en hytte i nærheden, hvor der var tændt op og lavet mad.

"Har Deres Nåde ikke bedre selskab?" spurgte han med afsky, da han fandt kongen fordybet i samtale med den gale tigger. Han genkendte lige så lidt sin søn uden klæder, som han havde kendt hans sande natur, da han bar guld og silke.

Men kongen ville ikke skilles fra sin nye ven. De fulgte derfor alle med jarlen, der nu førte dem til den skærmende hytte. "Ikke et ord," hviskede han, da de passerede borgen. "Scch!"

"Ung Roland kom til det høje tårn," mumlede den gale og rettede blikket mod den dystre kolos. "Da sagde han: Fy, føj og tvi – jeg lugter britisk blod!"

Hytten var ydmyg, men der var mad på bordet og ild i arnen, der var bondestole og en simpel bondeseng, og på den havde jarlen lagt sengetøj frem, som passede sig for en konge. "Jeg kommer snart igen," lovede han Kent, inden han gik tilbage til borgen for at se, hvad han ellers kunne skaffe til trøst for den faldne konge.

Uvejret var ved at lægge sig. Storm og regn stilnede af, og tordenen faldt til en fjern brummen. Kent bad kongen lægge sig, men det ville han ikke. Han havde vigtige sager at se til. Hans døtre skulle føres for retten. Deres forbrydelse? Hårde hjerter og utaknemlighed. Deres dommere? Narren, den gale og Kent. Kongen ville selv vidne imod dem.

"Stil hende for retten først!" sagde han og pegede anklagende mod en stol. "Det er Goneril. Under eds ansvar erklærer jeg over for den ærede forsamling, at hun har sparket sin stakkels far, kongen ud."

Kent vendte sig bort, og selv Edgar, der foregav at være gal, kunne knap holde tårerne tilbage stillet over for de flimrende rester af kong Lear's forstand. Kun narren, som varmen og den gode mad havde sat i humør igen, understøttede kongen i hans galskab.

"I morgen tidlig skal vi have aftensmad," sagde Lear med en kongelig gestus, da han endelig lagde sig på sengen.

"Og jeg går i seng ved middagstid," sagde narren, kærligt spottende sin herres blomstrende sprog og tonefald.

Kongen sov, da Gloster kom tilbage. Glosters ansigt var blegt, og stemmen rystede. Lears døtre lagde planer om at slå deres far ihjel.

Kongen måtte straks tage af sted. En vogn ventede; den ville køre ham til Dover. "Kom og hjælp os med at bære din herre," sagde Kent til narren, da han og Gloster løftede den sovende konge op mellem sig. "Du må ikke blive her."

Kongen var borte, og den nøgne galning var krøbet væk. Natten var stille, nogle få svage stjerner prikkede hul i det lasede skydække. Pludselig hørtes heste i galop – så døde lyden atter bort. Borgen lå mørk hen, dens brystværn lignede en dyreflab med hugtænder, der snappede efter himlen. Jarlen af Gloster havde gjort sin barmhjertighedsgerning, nu gik han atter hjem.

De ventede på ham, hertugen og hertuginde af Cornwall. Hertuginde af Albany og sønnen Edmund havde ladet den gamle jarl alene med Regan og hendes grusomme ægte mand. De havde opdaget, at han havde hjulpet kongen. Og hvad værre var: De havde fundet brevet med nyheden om, at den franske hær var gået i land og Cordelia vendt tilbage.

Hertugens folk greb jarlen og bandt ham stramt til en stol.

"Vis retsind, venner – husk, I er dog gæster!" bad han og så dem ind i øjnene, men det var øjne uden nåde. Som svar lænede Regan sig frem og trak ham spottende i skægget. Rystet og forbløffet gav han et skrig fra sig.

Så begyndte hertugen at udspørge ham ... om kongen og om brevet. Hvorfor havde han sendt kongen til Dover? Han var en forræder, der tog fjendens parti. Hvorfor skulle han ellers sende kongen til Dover? Igen og igen rystede han på hovedet.

"Hvorfor til Dover?" gentog Regan stædigt og bistert.

"Fordi jeg ville spare ham den skæbne, at dine grumme negle stak hans øjne ud!" råbte jarlen, idet han omsider gav luft for al sin indestængte vrede mod Lears nedrige døtre. Og han bad til, at han måtte opleve, når gengældelsen ramte dem.

"Det skal jeg sørge for, du ikke gør!" råbte hertugen af Cornwall. Og mens tjenerne holdt den gamle mand fast, rakte han armen frem og flåede med skarpe fingre det ene øje ud på jarlen.

"Også det andet!" ivrede Regan, som om den gamles skrig og dødsangst gjorde hende lysten efter mere.

"Hold inde, herre!" råbte en af hertugens mænd, knap i stand til at fatte, hvad hans herre havde gjort. Hertugen vendte sig mod ham. Sværdene blev hevet frem. De kæmpede, og tjeneren sårede sin herre, men måtte lade livet for sit mod – Regan stak ham ned bagfra.

"Min herre Jarl," hviskede den døende til jarlen af Gloster, "I har endnu et øje at se den ufærd med, der rammer ham ..."

Skulende rystede hertugen på hovedet. "Ud, elendige slim!" stønnede han og rev med røde fingre det andet øje ud.

Den gamle jarl befandt sig i mørke og vilde smerter. "Hvor er min søn Edmund?" hviskede han. Og så fortalte de ham, at det var Edmund, der

havde forrådt ham til uhyrerne. Da vidste han, hvad hans øjne aldrig havde ladet ham se: at han ligesom den gamle konge havde forkastet sit sande barn og tilbudt det falske.

"Smid ham ud ad porten!" sagde Regan foragtligt. "Lad ham snuse sig frem til Dover.

Han blev ført bort. Da tjenerne var ude af syne for deres herskab, lindrede de smerterne fra de blødende sår med æggehvite og forbandt varsomt de frygtelige huller efter øjnene.

Det var morgen, skønt stadig sort nat for den gamle jarl, da han tumlede ud af borgporten. Alle vegne vidnede væltede træer, hidsigt strømmende bække, ødelagte marken om nattens vildskab uden døre. Om den, der havde raset på borgen, vidnede jarlen med sine to blodrøde blomster i øjenhulerne.

En gammel fæstebonde så ham famle sig frem og blev grebet af medlidenhed. Han tog ham i hånden og ledte ham væk fra borgen.

Jarlen bød ham gå sin vej, for han var bange for, at enhver, der hjalp ham, ville komme til at lide for det, sådan som han selv havde gjort, fordi han hjalp kongen.

"I kan ikke selv finde vej," svarede fæstebonden; det var for ham grund nok til at sætte medlidenhed over sund omtanke. Og så gik de videre, idet bonden omhyggeligt sørgede for at holde sin blinde herre fri af de grøfter, der som sølvglinsende sår kantede vejen.

Edgar gik på den samme vej, og han fik øje på den gamle bonde, der ledte faderen frem. Men da han så faderens ansigt uden øjne, fyldtes han af rædsel og vantro.

"Det er den stakkels Tosse-Tom," sagde bonden. Han genkendte den nøgne gale, der rystende og med stirrende blik spærrede vejen for dem.

"Er det den nøgne fyr?" spurgte jarlen, der godt kunne huske kongens sære følgesvend under uvejret. "Lad de gale lede de blinde," fortsatte han med galgenhumor og spurgte Tom, om han ville føre ham til Dover. Men først bad han bonden skaffe noget tøj til den letpåkledte rejseleder.

"Jeg bringer Jer den bedste dragt, jeg ejer," lovede bonden og skyndte sig af sted, som om hans fattige rønne gemte på de største kostbarheder.

Mens de ventede, fortalte jarlen sin hjælper om en bestemt klippe nær Dover, der knejsede højt over havet. Det var til toppen af denne klippe, han agtede sig hen, for han havde besluttet at ende sin ulykke ved at kaste sig ud derfra.

"Giv mig din arm," sagde Edgar, stadig med Toms stemme, for han kunne ikke styre sin egen. "Tom skal nok lede dig."

Slanger dør ikke af deres egen gift, men det gør mennesker. Lears onde døtre og jarlen af Glosters onde søn var allerede i færd med at forgifte sig selv med de samme midler, der havde skaffet dem magten: begær, liderlighed, grusomhed, misundelse, magtsyge.

Hertugen af Cornwall var død af det sår, tjeneren havde tilføjet ham. Regan, hans enke, var lysten efter Edmund, den smukke nye jarl af Gloster. Det samme var hendes søster Goneril, hertuginde af Albany. Hun hadede og foragtede sin mand, der med sin milde natur veg tilbage for hendes nådeløse styrke. De to søstre hadede hinanden, og Edmund, den smilende, snu Edmund, der havde svoret evig kærlighed til dem begge, var ligeglad med, hvem af dem der myrdede den anden for hans skyld – han elskede nemlig sig selv meget højere.

Hertugen af Albany var en svag, men hæderlig mand, der havde sørget over, hvordan det var gået kongen. Til gengæld glædede det ham, at hertugen af Cornwall havde måttet lade livet som straf for sin uhyrlige fremfærd mod jarlen af Gloster. Og det var kun, fordi selve riget var i fare, at han forenede sine styrker med Edmunds og Regans og marcherede mod Dover.

Landet rystede under tunge soldaters og benede hestes trampen. Albanys, Cornwalls og Glosters bannere vajede over de to hertuginde, der red mere mordlystne mod hinanden end mod de indtrængende franskmænd.

Edmund red sammen med Regan, der som enke mente at have størst ret til ham. Derfor sendte Goneril sin betroede tjener Oswald af sted med et brev til Edmund for at bede ham myrde hertugen af Albany, så hun også kunne blive enke.

Men da Oswald nåede frem, var Edmund taget af sted. Han var redet videre alene for at finde sin far og slå ham ihjel, inden hans sørgelige tilstand havde skabt for megen vrede mod dem, der var skyld i den.

"Hvad er det mon, min søster skriver om?" spurgte Regan, mens hun stirrede på det forseglede dokument, besat af skinsyg mistænksomhed.

"Det ved jeg ikke, frue," svarede Oswald.

Hun troede ham ikke. "Stol blot på mig," lokkede hun, "og lad os åbne brevet."

Men Oswald var standhaftig, og Regan måtte bekæmpe sin vrede og nøjes med at bede tjeneren advare sin frue om, at det var bedre, hun opgav Edmund.

Da Oswald skulle til at ride sin vej for at indhente Edmund, fik Regan en sidste blodig indskydelse. Hun råbte efter ham, at han ville blive belønnet, hvis han fandt den blinde jarl af Gloster og slog ham ihjel.

Den gamle blinde jarl, hvis sår nu var stivnet til to sorte klumper af arvæv, vandrede på en mark nær Dover. Edgar, der stadig ikke var genkendt, ledte ham ved hånden.

"Hvornår er vi på toppen af dén klippe?" spurgte han trætt.

"Vi er på vej op nu," svarede Edgar.

"Men jeg fornemmer, det går lige ud," sagde den blinde.

"Her er forfærdeligt stejlt," forsikrede Edgar. Og med blødende hjerte overbeviste han sin far om, at de stod på toppen af en klippe så stejl, at hjernen svimlede, når man kiggede ned derfra.

Den gamle mand knælede, og efter at have givet sin hjælper alt, hvad han havde tilbage af værdi, tog han en sidste afsked med denne verden. Så tog han tilløb – og faldt pladask på jorden, med ansigtet forrest. Edgar løb hen til ham, og med en ny fordrejet stemme kom han med højlydte, forbavsede udbrud – hvordan kunne det dog gå til, at den blinde mand ikke var blevet knust i faldet! – ja, at han oven i købet var uskadt! – det var ikke til at fatte, at han var faldet så højt oppefra og alligevel var landet så let som en fjer.

”Det er et mirakel, at du lever!” erklærede han, mens han for sig selv bad til, at det voldsomme chok ville drage faderens ånd op af det mørke, den befandt sig i. Han kunne ikke udholde tanken om, at hans far skulle dø i fortvivelse. Ængsteligt så han, hvordan den blinde drejede sit ansigt fra side til side, hvordan dets udtryk skiftede, og vantro og lidelse gradvis blev mildnet og forsvandt.

”Fra nu af vil jeg tåle mine sorger,” sukkede jarlen af Gloster.

”Tænk frit og vær tålmodig!” mumlede Edgar. ”Men hvem der?”

En besynderlig, spraglet skikkelse kom vandrende gennem det høje korn – en gal og vild gammel mand, pyntet over det hele med vilde blomster og en krone flettet af ukrudt. Det var kong Lear. Han var sluppet fra sine vogtere, der netop i det øjeblik ledte efter ham for at bringe ham tilbage til Cordelia.

”Vist kan jeg da slå mønt,” erklærede han værdigt, ” – jeg er jo kongen!”

”Den stemme kender jeg!” råbte jarlen.

”Hah! Goneril, med hvidt skæg!” sagde kongen, som om Glosters sorte øjenhuler havde mindet ham om datterens blik.

Han gav sig til at skælde ud på verden, som han ikke brød sig om mere, og på vinden og regnen, der havde forfulgt ham og givet ham smerter i ryggen, selv om folk havde fortalt ham, at han var kongen. Så genkendte han jarlen og hånede ham, fordi han var blevet blind. Så gled hans tanker videre til andre, han kendte, og alle fyldte de ham med lede. Han gyste og lukkede øjnene. Alle sammen var de løgnere, bedragere, horkarle og tyveknægte, skåret over samme løgnelæst.

Så vendte han ånd, der i sit afsind havde sværmet som en hveps i alle retninger, tilbage til hans børn. Øjnene skød lyn.

”Slå dem ihjel, ihjel, ihjel, ihjel!” skreg han – og løb sin vej, for han havde fået øje på sine vogtere, der var på vej for at indfange ham.

Han sprang først til den ene, så til den anden side for at undvige de arme, der strakte sig ud efter ham.

”Kom så og tag mig!” sagde han. ”Kom så! Men I må løbe for at få mig! Sa, sa, sa, sa!” Og væk var han, med blomster og grønt flagrende efter sig, tæt forfulgt af vogterne.

En af dem blev dog tilbage en stund for at tale med Edgar om den stakkels konges tilstand og om Cordelia, datteren der virkelig elskede ham. Den franske hær var rykket frem og beredte sig på kamp, men hun ventede på sin far.

”Hvor nær er fjendens hær?” spurgte Edgar, der frygtede for sin egen

fars sikkerhed.

"Tæt på, og rask til fods," lød svaret. Edgar takkede vogteren, og da han var gået, begyndte Edgar at føre sin far væk.

En rytter kom galoperende mod dem på vejen, elegant var han, med fjerbusk i hatten og et brev stukket i sit bælte, for at det skulle se vigtigt ud. Da han så den blinde, trak han i tøjlerne og sprang af hesten.

"Et hoved med en pris på!" råbte han, og øjnene lyste ved tanken om forfremmelse. "Sikkert held!"

Manden var ingen anden end Oswald, og han trak sit sværd for at dræbe den blinde forræder. Men Edgar lagde sig imellem.

"Væk din møgbunke!" råbte Oswald og kæmpede rasende. Men møgbunken trak det længste strå, og Oswald faldt døende om. Han nåede lige at bede Edgar om at begrave ham, så han ikke skulle rådne i solen, og tillige om at bringe det brev, han bar i bæltet, til Edmund, jarl af Gloster. Så udåndede han.

Edgar tog brevet og åbnede det. Mens han læste, begyndte hans hånd at ryste, og ansigtet blev blegt, for det nedrige indhold i brevet fra Goneril til hans bror viste ham en verden mere uhyrlig, end han kunne forestille sig.

Mens han skovlede Oswald til i sandet og spekulerede over, hvad han nu skulle stille op, hørte han den fjerne lyd af trommer.

De havde omsider fanget kongen. Venlige hænder havde taget sig af ham, vasket ham og iført ham fine, bløde klæder.

"Hvordan har I det nu, min herre konge?" spurgte en blid stemme. Han syntes, han kendte den stemme. Og de smilende læber, og de øjne, klare af tårer – et ansigt, han huskede som fra en gammel drøm.

"Herre, kender I mig?" spurgte stemmen.

Han grundede dybt og svarede så sandt, han kunne:

"Jeg be'r Jer, lad nu være at spotte mig, for jeg er gammel, skrøbelig og tosset – ja, ærlig talt, så er jeg vistnok ikke ved mine fulde fem. Men jeg kan mærke, jeg kender Jer – og også denne mand."

Jarlen af Kent, der stod ved siden af Cordelia, bøjede hovedet. Han følte det, som om hjertet skulle bryde.

"Le ikke ad mig nu," sagde kongen tøvende, "for på min ære, jeg tror, den dame er mit barn – Cordelia."

"Og det er hun!" græd Cordelia. "Det er hun!" Og mørket forsvandt fra kong Lears sjæl, og verden strålede, da han tog sit barn i favn, det barn, han havde forvist fra sit hof, men aldrig fra sit hjerte.

Hertugen af Albany, mild og rar, selv klædt i stål, havde fået overbragt et brev.

Han og hans hertuginde havde sammen med Regan og Edmund været på en runde i den skov af jern, deres samlede styrker udgjorde. De var standset op her og der for at tale med en kaptajn eller for at lade blikket løbe over soldaterfjæs, ubevægelige som lig.

En fyr i bondeklæder og med ansigtet halvt skjult i kappens hætte havde gjort tegn til hertugen, og han var standset op og havde ladet sin hustru og Regan gå videre, med Edmund mellem sig. Så havde fyren stukket ham et brev i hånden og bedt ham læse det inden slaget, i enrum.

Vent, havde hertugen sagt, men fyren skyndte sig bort, idet han dog lovede at komme tilbage, når en herold lod trompeten lyde for at udfordre en ridder til at stå til ansvar for brevets indhold.

Da manden var gået, læste hertugen brevet. Hans hånd rystede, og ansigtet blev lige så blegt som Edgars. Brevet var fra hans hustru til Edmund, og det indeholdt en plan om mord på ham selv. Manden, der havde givet ham det, var Edgar.

Hertugen gemte brevet og indhentede Edmund og de to søstre. Han sagde intet, for nu kaldte trommerne til kamp, rullende og buldrende. Tungt trampende bevægede de to hære sig frem mod hinanden, først langsomt, så stadig hurtigere, indtil de tørnede ind i hinanden under kolossal skramlen og råben.

Magre, hårde mænd kæmpede mod magre, hårde mænd, hid og did tumlede de over marken, afgrøder blev ødelagt, hytter splintret, mænd og dyr skreg, hvor fuglene før havde sunget. Snart var stedet forvandlet til dødens ager, hvor nogle havde mødt deres endeligt med mod, andre under flugt. Men det gjorde ingen forskel, som de nu lå der og smykkede marken med valmuer af blod.

De franske havde lidt nederlag, og mellem fangerne var Lear og Cordelia, der havde nægtet at flygte og var blevet ved sin fars side.

Edmunds mænd havde taget dem til fange.

"Før dem bort," sagde Edmund studst. Han hadede dem ikke, men de var i vejen for ham, og han var aldrig så dum, at han lod medlidenhed gå forud for egen vinding.

"Kom, lad os gå i fængsel," sagde kong Lear og lagde stolt sin arm om datterens skuldre. "Vi to vil sidde sammen der og synge som fugle i et bur ... "

Da den gamle mand og hans datter var blevet ført bort, sendte Edmund en kaptajn efter dem med ordre til at dræbe dem begge.

Næppe var officeren gået, før hertugen af Albany ankom sammen med Goneril og Regan for at hylde Edmund for det mod, han havde vist i slaget. Søstrene strømmede over i deres lovprisning, mens Albany var noget mere forbeholden. Mens Edmund soled sig i damernes glødende blikke, sagde hertugen køligt:

"I er min undersåt. Kald mig ej broder."

Vredt tog Edmund til genmæle, men hertugen hævede sin hånd og sagde:

"Edmund, jeg fængsler dig som højforræder, og som din sammensvorne – " (her pegede han på sin hustru) " – guldsnogen der."

Om brevet sagde han ikke noget. Der var en tid for det, og den ville snart komme. Selv han, den milde Albany, havde en grænse for, hvor længe han ville tåle så djævelske skabninger: den onde Edmund, den

ryggesløse Regan og, som det værste af alle uhyrer, hans egen kone. Med høj røst forlangte Edmund, at enhver, der vovede at kalde ham forræder, skulle træde frem og bevise sin anklage i tvekamp. Enhver – selv hertugen. Goneril smilede, og Albany vidste, hun håbede på, at han tog udfordringen op, for Edmund, den vildt selvsikre Edmund, ville dræbe ham så let som ingenting. Det fik så være. Han havde besluttet sig og stod fast.

Pludselig så han, at Regan havde det dårligt. Hendes ansigt var blegt og fortrak sig i smerte. ”Hun bliver syg,” sagde han, ”hjælp hende til mit telt.” Da hun rystende var ført væk, tilkaldte Albany en herold og bød ham blæse i sin trompet.

Edmund så på ham, næsten medlidende, og Gonerils smil blev større. Hvis ingen trådte frem, når herolden tredje gang stødte i trompeten, da måtte han selv kæmpe. For de to var han allerede så godt som død. Men hellere det end leve i deres verden, tænkte Albany, da trompeten lød.

Da, ved det tredje stød, kom en mand i rustning til syne. Den fremmede havde holdt sit ord. Han bar hjelm, og visiret var slået ned. Hvem var han? Han ville kun sige, at han var af ædel byrd og ligemand med den, han udfordrede.

Edmund var ikke nogen kujon, og selv om han hellere ville have dræbt hertugen, tog han mod udfordringen fra den ukendte. Trompeten lød på ny, og alle trak sig tilbage, da de to mænd drog deres sværd og begyndte at kæmpe.

Albany så, hvordan hans kones øjne strålede, mens hun iagttog sin elsker og bad til, at han måtte vinde. Han så hendes læber skilles i henrykkelse, da Edmund syntes at få overtaget, og han så hende blegne og hånden fare til munden for at undertrykke et skrig, da Edmund styrtede omkuld, ramt i siden af den fremmedes sværd., Vildt råbte hun, at kampen havde været uretfærdig, at Edmund var blevet bedraget. ”Hold din mund, kvinde!” beordrede Albany og viste hende brevet. Hun stirrede på det og blev grå i ansigtet af rædsel. Hun prøvede at gribe brevet, men han skubbede hende væk. ”Ikke rive itu, min frue,” sagde han, ”nu ser jeg vel, I kender dette brev.”

”Spørg mig ikke om, hvad jeg kender!” råbte hun og flygtede i raseri. Edmund var døende. Han lå, hvor han var faldet, og hans besejrer knælede ved hans side. Edmund havde tilstået sine forbrydelser og ville nu blot vide, hvem det var, der havde dræbt ham. Edgar tog sin hjelm af, Edmund så op på den bror, han havde bedraget, og sukkede:

”Så drejed’ hjulet hele vejen rundt ... ”

Mens Edmunds liv hastigt ebbede ud, fortalte Edgar ham om deres far og om, hvordan han havde hjulpet og støttet den gamle mand og bragt ham et vist mål af fred i sindet, inden han døde. Ja den gamle jarl af Gloster var død, men ikke i fortvivlelse. I sin sidste stund havde han fået at vide, hvem det var, der havde hjulpet ham. Glæden havde forvandlet hans udslidte ansigt, hans hjerte var løbet løbsk for så, med Edgars ord,

at ”briste i et smil”.

Edmund nikkede. Broderens ord havde bevæget ham, de havde måske endda givet ham vilje til at gøre noget godt, inden det var for sent.

Men pludselig lød et råb: ”Hjælp, hjælp – åh, hjælp!” En mand kom løbende, rædselsslagen holdt han i hånden en kniv, der dampede af varmt blod. Goneril havde taget sit eget liv, og også Regan var fundet død. Hendes søster havde forgivet hende, fordi hun ikke kunne tåle tanken om at skulle dele Edmund med søsteren.

”Jeg var trolovet med dem begge to – snart vil vi fejre et treenigt bryllup,” mumlede Edmund uden beklagelse. Så huskede han det gode, han skulle nå at udrette, og med sine sidste kræfter bad han om, at der blev sendt bud til fængslet, så Cordelia og Lear kunne reddes. Han sendte sit sværd med budbringeren, for at hans besked kunne blive troet.

Men det var for sent. Nu hørte de én skrig i navnløs rædsel og fortvivlelse. Og skrigene kom langsomt nærmere – det var, som om de ville fylde himlen.

”Hyl, hyl, hyl, hyl!” jamrede kong Lear, mens han snublede frem over den ujævne jord med den døde Cordelia i sine arme. Han standsede op og nidstirrede dem, der iagttog ham med skræk i øjnene.

”Må pesten slå jer ned, I morderpak! Forrædere! Hun kunne være reddet!” Og idet han så ned på sin døde datters ansigt tilføjede han stolt: ”Jeg dræbte stymperen, der hængte dig.”

Derpå var det, som om han glemte sin grufulde byrde og gav sig til at stirre på Albany, på Edgar og på Kent, der havde fulgt ham gennem de mørkeste dage og nu stod hjælpeløse hos ham ved vejs ende. Han rystede på sit hoved og så igen på dem.

”Hvem er I? Mit syn er ikke godt, det skal I vide.” Han rynkede panden.

”Du er vist Kent?” Kent nikkede. ”Du er velkommen her,” tilføjede han, da han genkendte den bortviste jarl som den tro tjener, der havde taget sig så kærligt og omsorgsfuldt af ham.

Nu sank han til jorden, som om den beskedne vægt, han bar i sine arme, var en umådelig byrde.

”Og de har hængt min arme nar,” sukkede han, ikke længere i stand til at skelne mellem Cordelia og narren, der begge var døde.

”I kommer ikke mer’, nej, aldrig, aldrig, aldrig, aldrig! Jeg beder jer, knap denne knap op,” tiggede han, som om al hans magt og kongeværdighed svandt ind til dette sidste lille behov. ”Tak, min ven ... ” Hans øjne fik lys, da han et øjeblik indbildte sig, at Cordelia endnu var i live. ”Se der, se der!” råbte han. Og så ikke mere.

”Se på os, herre!” råbte Edgar.

”Plag ikke mer’ hans ånd,” sagde Kent. ”Lad ham få fred. Han ville hade den, der holdt ham fanget på verdens pinebænk én time længer’.” Kong Lear var død.